Ч. 194 (13.739). Львів, середа 25. липня 1934. Pocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол. Німеччині 7·50 зол. Швайцарії 5 шв. фр. Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол. Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Рішучий виступ проводу соц.-дем. партії на Підкарпатській Руси

проти мадярської опозиції.

Прага, липень 1934.

Перед кількома днями ми писали про те, як мадярська фракція соціял-демократичної партії на Підкарпатській Руси виступила проти центрального проводу партії з ріжними закидами, між якими одно з найважніших місць займає закид, що провід партії підтримує беззастережно українські національні аспірації і таким робом, замість, мовляв, прямувати до усунення тамошніх релігійних і мовних противенств, ще їх збільшує і загострює. Мадярська фракція грозила навіть скликанням нелегального зїзду та розколом партії, якщо провід не заверне зі свого дотеперішнього шляху.

В нашому дописі ми висказали теж свої сподівання, що провід соціял-демократичної партії не покине своєї дотеперішньої єдино правильної лінії, бо колиб так сталося, то соціял-демократична партія втратилаб остаточно на Підкарпатській Руси свої позиції. Показується, що і наші сподівання були вповні оправдані. Краєвий провід партії рішуче відпер мадярські закиди, визнав їх особистими інтенціями кількох провідників мадярської фракції й авторів виступу за нарушення партійної дисципліни навіть виключив з партії. З цих самих мотивів краєвий провід розвязав мадярську соціял-демократичну організацію в Ужгороді.

Цей рішучий крок проводу дуже несподівано заскочив мадярську опозицію партії і надто скоро відібрав аграрникам причину до їх великої радости.

М-н.

Москвофільський бандитизм.

Львівська „Земля і Воля", часопис „руской (себто російської) селянської організації (партії), що тепер належить на нашому терені до ББ. під проводом посла о. Яворського, як це ствердив „Русскій Голос" в ч.11., принесла в ч. 24. з 24. червня ц. р. ось-таку вістку:

Дня 3. червня ц. р. в **Зіболках**, жовківського пов., двічі напало біля 300 істинно-русских парубчаків з Зіболок на українських селян, що йшли до Зіболок на український фестин з чужих сіл, щоб їх дручками завернути. Ті русскі парубчаки показали, мовляв, що уміють по русски бити, бо багатьох українців тяжко покалічили і завернули з дороги.

Така то висока русска культура у наших московолюбців, яку вони щорічно в Галичині прославляють, але якою певно не переконають нікого, зокрема про її вищість від рідної, української. Чи поліція повідомила суд про це побиття, не знаємо, але агенція „Всхуд" зовсім не розголосила тої події в Польщі. А варто би, щоб і ширший світ дізнався, якими „аргументами" поборюють наші „істинно-русскі" своїх противників, тимбільше, що автор тої замітки в „Землі і Волі" д-р Хиляк, отже інтелігент, не скриває свого вдоволення з приводу такого „геройського" подвигу своїх однодумців.

Очевидно — свідомі українці не повинні наслідувати тактики наших „гал.-русских юношів" у виступах проти москвофілів. Нам слід звернути увагу передовсім на збаламучену москвофільством молодь і переконувати її не буком, а добрим словом і відповідною лектурою. Славити Бога — добрих книжок є вже у нас доволі і їх треба ширити в тих врештою нечисленних селах, де ще істнують наче на сміх москвофільські читальні та кооперативи.

Перед важливими змінами у Франції.

Мін. Тардіє та Еріо уступлять?

ПАРИЖ, ПАТ. Нарада французького кабінету в пятницю 20. липня ц. р. не вияснила напруженого політичного положення у Франції. На засіданні ради міністрів мін. Еріо виголосив велику політичну промову, підкреслюючи, що всі радикальні міністри солідаризуються з Шотаном. Одночасно заявив, що за урядом Думерга не буде голосувати ні один радикальний посол, доки мін. Тардіє буде членом уряду. Проти Тардіє виступив теж мін. Барту зі закидами, що його обвинувачення колишнього премієра Шотана викликало переполох на біржах, нарушило міжпартійне перемиря та нагнало страху політикам. Тепер великі держави сумніваються, чи Франції вдасться довести до кінця договори взаємної допомоги. Вкінці мін. Барту домагався димісії мін. Тардіє.

ОБОРОНА ТАРДІЄ.

Мін. Тардіє заявив, що перед слідчою комісією для висвітлення афери Ставіського зізнавав під присягою і подав на власну оборону такі факти, які не підлягають ніякому сумнівові. В обороні Тардіє виступив теж мін. Люї Марен і заявив, що на випадок, як відійде Тардіє він теж покине уряд. Таким чином уступаючи, ослабить тріюмф масонів на випадок димісії Тардіє. Після довгої дискусії рада міністрів згодилася передати вирішення цілого конфлікту премієрові Думергові. До Турнефей, де перебуває Думерг на відпочинку, виїхав мін. Шерон. Премієр Думерг погодився полагодити конфлікт і до Парижа вернеться в понеділок 23. липня ц. р. вечором. Політичні кола у Франції занепокоїлися і сподіваються нових ускладнень. „Фігаро" пише, що істнують чотири можливі розвязки справи. І так: 1) теперішній уряд Думерга далі залишиться при владі, 2) мін. Тардіє уступить; 3) з уряду уступить пять міністрів радикалів; 4) керму уряду покине сам премієр Думерг тому, що йому не вдалося вдержати перемиря між партіями.

„Петі Парізієн" пише, що премієр Думерг домагатиметься від своїх співробітників, щоби підождали з вирішенням конфлікту аж до вересня ц. р. Преса підкреслює, що на випадок уступлення мін. Тардіє, мовляв теж виголосить свою димісію мін. Еріо.

ЖДУТЬ НА ПРЕМІЄРА ДУМЕРҐА.

Міністер внутрішніх справ Саро, який малися в дорогу на відпочинок з президентом Лебреном до Евіяну, залишився у Парижі та жде на поворот премієра. У Парижі сподіються, що у вівторок відбудеться засідання ради міністрів і на ній вирішать дальший конфлікт.

Нарада мін. Нойрата з през. Гінденбурґом.

З Берліну повідомляють, що през. Гінденбург мав довшу конференцію з міністром закордонних справ фон Нойратом. През. Гінденбург інформувався головно про східне Льокарно.

Арештований пострілив інспектора поліції.

ВІДЕНЬ, ПАТ. Урядовий комунікат повідомляє, що в околиці Бравнав арештувала поліція комуніста Гінтеробермаєра. Він вистрілив до інспектора поліції, що його ескортував, та зранив тяжко в шию. Інспектор хоч ранений вистрілив до арештованого чотири рази, та всеж арештованому вдалося втікти в напрямі німецького кордону. В хаті комуніста найшли ручні гранати й револьвери, м. и. револьвер чоскої системи німецького походження.

Після ліквідації „У. С. О."

Волинь, 20. 7. 1934 р.

I.

Як відомо, міністерство внутрішніх справ розвязало партію „Українське Селянське Обєднання" („УСО"). В урядовому оголошенні говориться, по-перше, що „УСО" було прибудівкою „КПЗУ", по-друге, що його члени брали активну участь у комуністичній роботі.

Колись розвязано „Сельроб-Єдність", але сельробівці істнували далі та зорганізувалися в „УСО"; тепер „УСО" вже нема, але усівці будуть старатися істнувати далі й хто зна, чи в найближчому часі не виплинуть на поверхню життя під якимсь новим прапором... У кожному разі — **розвязання партії „УСО" не є ще повною її ліквідацією.**

З цим фактом ми, українці північно-західних земель, мусимо рахуватись, бо вирощування „сельробізму-усівства" було і є найбільше на Волині, Поліссі й Холмщині. Змушує нас говорити про це ще й та обставина, що єдино доцільна ідейна боротьба з цією інтернаціонал-радянофільською течією на північно-західних землях для нас цілковито унеможливлена. Тут покищо вважаються за доцільні заходи чисто механічні: ізоляція, кари й закриття.

Сам факт дальшого істнування, розвитку та пружинної організації „КПЗУ" та її прибудівок під щораз зміньованими назвами красномовно каже, що самі механічні засоби є за слабі і привести до мети не можуть. Раз-у-раз приходиться пригадувати ту стару правду, що **ідеї поборюються ідеями, а не механічною силою.**

„Сельроб-усівство" може щезнути чи бодай ослабнути лише від одної зброї — **національної свідомости українського населення.** Де ця свідомість запанувала, там нема ні „КПЗУ" ні її прибудівок. А в тих районах і цілих повітах, де національно-усвідомлююча робота слаба або унеможливлена, сельробо-усівство заливає села поголовно. Висновок ясний і категоричний: **побороти „сельроб-усізм" на північно-західних землях та інших українських землях можуть лише українці і власне українці національного духа та світогляду.**

Національна ідея, втілена у практику життя, є тою одинокою суровицею, що вбиває інтернаціонал-комуністичні зарази. Механічні засоби лише вганяють болячку в середину нашого національного організму і ця болячка за якийсь час вискакує в іншому місці та в іншій формі.

Механічні заходи до знищення заражених большевицькою хоробою при одночасному відки-

даині єдино спасенної суровиці! — національного усвідомлення мас — ніякого позитивного висліду не дадуть. Десять років ведеться боротьба цими механічними засобами з комуно-радянофільською течією на північно-західних землях. І наперекір. Ця течія не ослабла, навпаки, набрала розмаху, сили і пружинности.

Лише там, де встигла укріпитись українська національна ідея й назверх виросла в культурно-господарську організовану працю, комуно-сельроб-усівство як змило.

II.

Очевидна річ, що національній течії на Волині, Поліссі та Холмщині й після завішення „УСО" доведеться вести з її визнавцями завзяту боротьбу за нові терени й за душу мас. Не виключене й те, що національна течія й надалі буде зустрічати перешкоди у своїй праці на радість і на користь загнаних у підпілля комуністів та усівців. Все це разом змушує нас підкреслити деякі особливости цієї боротьби.

Під цей час у світі йде боротьба не тільки між ідеями колективу й індивідуалізму, націоналізму й інтернаціоналізму, але й між правом етики та правом пястука, між проявами патологічного руїнництва і творчого будівництва.

Аналізуючи „роботу" „Сельроб-Єдности", а потім „УСО" на північно-західних землях, ствердживемо такі факти: Ця політична течія ставиться вороже до всього, що є нашою національною природою і надбанням, значить: є або продуктом дегенерації, або штучним знаряддям у ворожих руках. Є „проявом обезличення й низького „стадного" інстинкту, культурної деградації до первісного ступеня дикунства. Є антиетичною з явним нахилом до гльорифікації пястука, про що свідчать реверації б. усівського органу „Праця" про постійні бійки по селах з „націоналістами" і т. д. І нарешті є течією нехіті до будуючої праці, течією деструкції.

Цих характеристичних рис цілковито вистарчає, щоб українське громадянство вважало згадану сельроб-усівську течію за небезпечну для нормального життя й розвитку українського народу і вело з нею боротьбу, а передовсім робила заходи, щоб були усунені перешкоди до національного усвідомлення мас і творчої національної праці.

Це є категоричною вимогою часу: **чужі механічні засоби проти цієї течії не усувають небезпеки від неї для наших мас.**

III.

Коли у світі зло перемагають добром, темряву світлом, отрую протиотруєю, то перемогти інтернаціонал-большевицьку течію серед наших мас може лише ідея, яка буде повною протилежністю тої течії. Не можуть цього зробити ні напів-націоналісти, напів-колективісти, напів-етисти чи напів-структивісти, ані ті, що таксамо визнають право сили й відкидають право одиниці й етики.

Звідси висновок: **не кожна національна течія може перемогти й усунути з нашого життя згадану скрайньо-ліву розкладову течію.** Приклади на підтвердження цієї думки дає нам масово як Західна Европа, так і Новий Світ. Боротьба там ведеться все з більшим завзяттям, але без остаточного успіху.

На підставі цієї побіжної аналізи можемо прийти до висновку, що **лише той політичний напрям, що має прикмети суто національної, демократичної, етично-християнської, практично-будуючої й обєднуючої течії, може врешті перемогти (не силою, а ступнево) оцю ворожу нашим ідеалам і змаганням інтернаціонал-москвофільську течію серед наших мас.**

Підтверджує цю думку хочаб практика Українського Національно-Демократичного Обєднання на Волині. Де воно запустило своє національно-конструктивне коріння, там сельроб-усівські та їм подібні буряни поволі загибають.

Маловіри можуть переконатись на власні очі. А ті, які покладають усі надії виключно на механічні засоби боротьби, повинні нарешті прийти до переконання, що хто стримує український освідомлюючо-творчий рух, той тимсамим підсилює інтернаціонал-комунізм з його різними прибудівками.

Senex.

Фінляндія проти східнього Льокарна.

Фінляндська преса виступила рішуче проти Східного Льокарна. Одночасно провідник найвищої военної ради марш. Манергайм в розмові з журналістами підкреслив конечність зміцнення оборони Фінляндії. Манергайм заявив, що малі держави не можуть довіряти Лізі Націй, великим державам сусідам, тільки своїм власним силам. Далі виступив проти договору про невтралізацію Аляндських островів. Преса підкреслює, що найбільшою мілітарною державою є тепер большевицька Росія. Вкінці преса повідомляє, що військові кола виготовили пляни будови нових твердинь і військових інвестицій на 800 мілінів марок.

З польської преси.

ЗДОРОВІ ДУМКИ.

У низці останніх оглядів польської преси подавали ми голоси, які — здебільша — відзначались ендецьким зоольогізмом та вражали своєю ігноранцією українських настроїв і відносин. Правда, були між зреферованими нами голосами й тверезі та розумні відгуки: нпр. стаття у „Ґазеті Поранній" чи стаття у „Курєрі Варшавскім". Можна було добачити деяку ріжницю навіть між статтями, що однаково стояли на становищі негації українського політичного проводу та потреби стосувати супроти цілого українського організованого життя засаду збірної відповідальности: поруч із наскрізь хуліганським виступом грабиківської „Акції Народової" — яскраво протиукраїнська стаття у „Ґазеті Польскій" всетаки була статтею втриманою у поважному тоні.

Сьогодні реферуємо дальше кілька польських голосів на ту саму тему, при чому всі т три польські голоси належать до групи голосів найбільш річевих і обєктивних.

„НЕ ДАЙМО СЕБЕ СПРОВОКУВАТИ".

Надзвичайно правильний підхід до проблеми польсько-українських відносин у звязку з діяльністю ОУН виявив **„Бюлетин Польско-Україньскі"** у передовій статті „Злочин не минеться безкарно" (ч. 28 з 15. ц. м.) Беручи наголовок із заяви мін. Міхальського та солідаризуючись з засадою, що за виною іде кара, автор сягає до самого нутра справи, а саме ставить запит — яку ціль має вся терористична діяльність ОУН проти польських державних уладжень і польських діячів. І доходить до висновку, що

> метою українського підпілля є на ділі провокувати польські чинники у напрямку репресій, і провокувати оба громадянства до посиленої стихійної взаємної ненависти.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 25. ЛИПНЯ 1934.

ІВАН ГЕЙСТІНҐС ТЕРНЕР.

ТРЕБА БУТИ РОЗУМНИМ!

Цілував її уста захланно, з пристрастю. Вона замкнула очі. Піднесла рамена вгору й подумала: „Як це прегарно, що він мене так палко любить!" Цілував далі й вона ніжно пригорталася до нього. Довкола них тиша, яку він вкінці перервав словами:

— Мушу признатися, що я боровся проти цього.

— У також, — зідхнула вона. І може краще було би, якби я була тебе відкинула.

— Я був би все таки знову вернувся — відповів він. — Безцільно боротися з коханням.

Кажучи правду, була це фраза, якої він завсіди уживав у подібних ситуаціях.

— А що далі? — спитала безпомічно.

— Скажу йому, — відповів рішуче.

З того видно, що вона була замужня — і що той мужчина не був її чоловіком.

Вона затремтіла. Пригорнув її сильніше до себе.

— Що це все поможе? — спитав він. — Будьмо розумні! І почав говорити про світ, жагу тіла, про чорта: як треба дивитися відважно світові в очі, як правдива жага освячує тіло та як переможений чорт тікає від людей, які вміють про це думати розумно. Мав такий красномовний дар, що захоплював слухача. Слухала захоплена. Його мудрість ділала на неї як висолене гніздочко. Який він зовсім інший від Джіма. З того видно, що Джім був її чоловіком.

Треба би властиво представити вам Джіма. Він мав тридцятьсім літ і був адвокатським конципієнтом. Поволі ощадив собі трохи гроша й вкінці подумав, що вже вистане, щоб одружитися. Було це три роки тому. Мав настільки, що вистарчало на скромне життя, можна було піти раз на тиждень до кіна й шість разів у році до театру. Він любив свою жінку, це його зовсім вдоволяло і його життя виповнене було бажанням уладити їй приємне життя дома. Приходив звичайно з бюра в годині шостій прицятьсім. Імовірно принесе в кошичку щось із харчів. Рішуче буде це щось непотрібного.

Такий був Джім.

Герολд був його свояком. Одним із тих мандрівних музиків, що враз виринають десь із померків минувшини пригадуючи дні, коли ми були ще зовсім молоді і знали своїх свояків. Геролд був завсіди таким, що нараз звідкись виринає. Належав до людей того роду, що їх завсіди попереджує телеграма. Та телеграма приходила завсіди з іншої місцевости. „Чи зможеш мене примістити один-два дні від вівтірка? Геролд."

Приїхав ще заки можна було вислати відповідь. Його заняття було непевне. Цікавився мабуть моторами, але до якого ступня, того ніхто не знав. Деколи здавалося, що мав навіть гроші в кишені. Деколи, що ні. Коли мав їх, здавалося йому, що вони ніколи не вичерпаються. Коли їх не мав, то вже дійсно ні сотика. Ясне було лише те, що коли Геролд мав який капітал, то мав його у своїй кишені. Один чи два рази позичив від Джіма, кілька фунтів. Раз навіть віддав. Але це було на Різдво так, що можна було вважати це даруноком. Мав чорні очі, кучеряве волосся й найкраще виглядав у смокінґу. Тому завсіди так одягався до обіду, навіть дома.

Такий був Геролд.

Мері мала двадцятьвісім літ. Її батько був уельским священиком, мав одного сина й девять дочок. Мері стала дружиною Джіма з найсильнішої романтики. Бути вільною й через подружжя мати вищість над восьми сестрима, нехай це пояснить цей поступок. Але романтика Мері посунулася ще далі; вона уявила собі, що як уелка має палку, пристрасну вдачу. Головною причиною того була недостача заняття й мало руху. Вона була вже три роки замужня й дійсно здавалося їй, що це вже так довго. Це розчарувало її, бо думала, що той час мине як три пречудові хвилини.

Тримала руку Геролда у своїй.

— Ах, Боже, — сказала. — Коли хочеш йому це сказати?

— По обіді, — відповів Геролд рішуче. Завсіди, коли мав щось зробити, робив це найрадше по обіді. Є люди, яким видавалось би це трохи дивне, зїсти обід у господаря хати й потім сказати йому: „Кохаю вашу жінку". Для Геролда була це дрібниця. Це було саме зовсім так, як він казав: він думав про такі речі „розумно".

— Як він це прийме?

— Лиши це вже мені, — відповів він і погладив ніжно її ручку. — „Чи, роздумавши поважно, проста дорога не найкраща?"

— Ти правдивий лицар, прошепотіла. Він усміхнувся, потряс головою й погладив її руку.

— Не плети, маленька, — сказав. — Поступлю лише чесно. — І тепер видався він їй більшим як Джім.

Випрямилася, з насолодою втягнула повітря. — Ах, як це чудово, як чудово бути коханою.

— Так, так, — відповів він поважно, — це одиноке, дійсно гарне в світі.

Хтось перекручує ключ у замку; це знак, що Джім прийшов, як звичайно в годині шостій трицятьсім. Вішає загортку в передпокою і входить до кімнати. В руці тримає кошичок. Кладе його на столі й цілує Мері.

— Я бачив дешеву цибулю, серденько, в вулиці Кенон, — сказав він.

— Ах, Боже, — закричало щось у ній. — „Який він простацький."

Але, нічого не сказавши, всміхнулася й занесла кошик до кухні.

— Ну, Геролд, — спитав Джім, — як провів ти день?

— Я відпочивав, дорогий хлопче, лише відпочивав, — відповів Геролд.

Джім ніяк не міг того точно зрозуміти, чому це конечно так багато відпочивати. Припускав, що ті мотори якими Геролд займався, так томлять його

(Далі буде).

Одночасно, поликуючись на знання фактичних українських відносин, автор заявляє, що

записуємо на рахунок тверезости здоровіших українських елементів той факт, що думаючі та відповідальніші, а також дозріваючі своїм досвідом елементи української молоді покидають атмосферу підпілля і часто залишаючися ще членами ОУН, як нелегальної організації, нічого спільного не мають зі скрайнім негативізмом ОУН. Отже треба відріжняти та відповідно оцінювати з одного боку нечисленну скрайню групу, з другого — багато численніший, більше поміркований у своїй поведінці відлом, який — хоч не вирікається антипольського становища, проте щораз тверезіє. Отже державний інтерес Польщі диктує нам вжити засобів, які будуть іти в напрямку цілком протилежному до цілей і замірів ОУН. Не вступати на стежку, на яку нас штовхає свідомо провокація! Не даваймо провокувати себе — це засада поведінки!

Переконати противника, що кожний його виступ викликує цілком протилежний наслідок до його інтенцій, це найкраща метода відібрати йому знаменито сконструований ідеольогічний параван, який чудово влекшує йому роботу в краю...

Тому автор — льоґічно — найрішучіше відкидає тезу „кругової поруки":

Мінімальний відсоток одиниць, які є вповні свідомими своїх провин та які несуть справжню відповідальність, і кількакратні заяви українських відповідальних національних партій, що осуджують терор та глядять на підпілля, як на найбільше лихо свого народу, — це виключає всяку можливість перекидати відповідальність за злочинні вчинки нечисленної групи — на ціле українське громадянство.

Достойна, спокійна, обережна в поглядах і рішенні постава польського й українського громадянства, це напрямні, які диктує нам твереза і відповідальна державна рація. Точно зберігти її, це завдання нинішнього дня...

Як бачимо, то автор, що звертає увагу на потребу відріжнювати ріжні елементи навіть у самому підпіллі, а не то у великому громадянстві, виявляє справді знання справ і почуття обережного та зрілого політичного підходу до цієї наскрізь політичної проблеми.

„ЧИ СПРАВДІ НЕ МОЖЕМО ЗРОЗУМІТИ..."

Обширна стаття у „Курєрі Поранні" „Знаменна заява українців з 21. ц. м. це протилежний бігун до недавньої статті „Останній час" із „Ґазети Польскої". Коли зважимо, що обидва органи є провідними і найбільшими варшавськими щоденниками того самого табору ББ. (головним редактором „Курєра Поранного" є Войтіх Стпічинський, а головною адміністраторкою п-і Голувкова), то маємо в обох тих голосах, висловлених майже одночасно на ту саму тему, найяскравіший доказ, як ріжними є погляди на українську проблему не лише в цілому польському політичному світі, але й у самому проурядовому таборі! Колиж польська сторона закидає українцям неодностайність і хотіла би бачити всіх у здисциплінованій лаві під одним авторитетним проводом, то чому вона забуває про ті суперечности, які існують навіть нібито у найбільш одностайних польських політичних групах?

Стаття у „Курєрі Поранні" заслуговує на те, щоби її назвати найрозумнішим голосом, який ми чули з польського боку за останні місяці! Автор знаменито відчуває психольоґічні течії, нуртуючі серед українців, і доказує, що можна бути польським патріотом-державником і одночасно глядіти на українство, як політичну проблему, не крізь призму ендецької асиміляції, хуліганських вискоків ІКЦ чи вічних погроз збірного винищення. Та стаття дає теж неодну таку відповідь, якої ми не моглиб дати з уваги на межі свободи українського друкованого слова.

Тому друкуємо її в цілості. Лише для більшої прозорости даємо від себе підзаголовки у перекладі без змін; всі підчеркнення наші.

Знаменний розлім.

Заява президій УНДО і Української Парляментарної Репрезентації, що висловлює рішучий осуд терористичної Організації Українських Націоналістів — знаної загально під скороченими буквами ОУН — є фактом глибокого значіння. Не слід вважати її виключно вчинною, скермованою до польської прилюдної опінії з остраху, що на ціле українське громадянство буде перекинена відповідальність за безконечний ланцюг терористичних актів і замахів, що їх виконує ОУН. Заява ця не лише вирікається зв'язку з нею, але й відкликується до власного громадянства, головнож до молоді, і має таку гостру критику ОУН, виказуючи її шкідливу діяльність з погляду українських національних інтересів, що слушну підставу маємо сподіватися, що та заява не буде відокремленим ділом, лише що мусить прийти за нею період систематичної діяльности проти впливів ОУН, з метою побороти ті впливи в громадянстві.

„Бо-ж неможливо, оцінювати конспіративну діяльність ОУН як політично бездумну, шкідливу і — годитися з її істнуванням, дозволити, щоби вона ширилася, здобувала собі прихильників, симпатиків і членів. Публичний осуд є одночасно кинєним визовом до боротьби — і цю боротьбу, хоч-не-хоч, треба буде розпочати. Отже в українськім націоналізмі докочується знаменний розлім на два табори, що вступають на шлях отвертої боротьби. Не можна сказати, щоби досі існувало між ними порозуміння. Істнував спір, який часом переносився на сторінки преси, одначе мав він радше характер домашнього спору, якого не виносили на публичну арену. Це остаточно сталося тепер.

Демаркаційна лінія

Як початок нового етапу у внутрішніх українських політичних відносинах декларація УНДО не може не цікавити нас своїм змістом. Чиж не знаменне, що українські націоналістичні кола відвертаються від „засади пермaнентної національної революції"? З хвилиною, коли цю засаду покидається і осуджується, бо вона „кріє в собі необчислимі шкоди для життя і розвитку українського народу" — мусить з конечности виявитися необхідність іншої засади: розвивання національного життя в рямцях істнуючого стану річей.

Не йдемо в наших вимогах так далеко, **щоби домагатися основних змін в самих ідеалах та національних аспіраціях українців.** Бажаємо тільки, щоби в свідомості українського суспільства повстала виразна демаркаційна лінія між далекими перспективами майбутнього, в якому вільно сподіватися всього і можна нічого не врікатися — а наказами життя на сучасну хвилю в якій або треба стояти на ґрунті істнуючої дійсности, або — вести „перманентну революцію", без виглядів на успіх, зі шкодою для життя і розвитку народу, яку завжди приносить кожна довга і затяжна війна, що триває, хоч втрачені всі вигляди на виграну".

Небезпека „перманентних революцій".

Тою аналоґією не хочемо сказати, наче би акція ОУН, хоч безперечно нарушує прилюдний лад і загрожує безпеці, витворювала стан війни на терені Східної Галичини, наче би приймала вона розміри бодай партизантської боротьби. Вона витворювала лише трудність, щоби українське громадянство освідомило собі, що істнує тривкий стан річей, незмінний у будучині, яку можна би передбачити, — та з якого істнуванням треба рахуватися і до нього пристосувати свою працю над закріпленням і розвитком українського національного життя.

Всі революції або вдаються і ведуть до негайної побіди, або переходять у стан упадку і розкладу. Істнування „перманентної революції" є неможливе. Вона мусить увійти у стадію свого упадку, в якому щезає її ціль та лишається лише завзятість, самаж боротьба стає для громадянства щораз важчим тягарем і необчисленою шкодою, доводячи до того, що внутрішнє життя анархізується і забагнюється. Адже й до рядів „армії", яка силкується завзято боротись, вкрадається розклад, деморалізація, упадок, — і вона стає таким чином лише тягарем для громадянства, для добра якого хоче боротись.

Мусить теж прийти момент, в якому інстинкт політичного реалізму починає брати верх. Чи саме той момент починається у житті українського громадянства і чи його заповідає заява УНДО — це побачимо в будучині.

Боротьба за душі молоді.

Не слід трактувати її як спробу порозуміння з нами, всеж є вона без сумніву спробою вияснити польському суспільству дійсний стан річей, якого воно може не знати і не розуміти. А саме, що нема внутрішньої єдности в українській націоналістичній політиці, навпаки, що існує глибокий розріз і взаємна боротьба за душі і серця, в першу чергу — молоді. Отже тому **не слід обтяжувати за вчинки ОУН збірною, гуртовою відповідальністю ціле суспільство, а що більше — цілість праці, якої завданням збереження і розвиток українського життя.**

Щодо останнього, не можемо не признати слушности цього домагання. Не може існувати так далеко посунена, збірна, не зрізничкована відповідальність. Існують тільки наслідки того стану річей, які витворила „перманентна революція", ведена ОУН, наслідки, що тяжіють на цілому суспільстві. Зате твердження, що поруч неминучих наслідків забурення спокою і ладу в публичному житті, може існувати збірна кара, яка падала би однаково на плечі всіх, — якщо таке твердження колинебудь видвигнено би, — ми мусіли би визнати його помилковим.

Саме навпаки! Ми повинні змагати до різничкування відповідальности, коли хочемо, щоби витворилася різниця становищ в самому українському суспільстві. **Нічого більше не могло би причинитися до віддання його під виключні впливи ОУН, як роблення його солідарно винуватим і відповідальним за вчинки цієї організації.**

Сфера почувань.

Не вважаємо теж за слушне атакувати українських політичних діячів за те, що, визнаючи розумово діяльність ОУН за шкідливу і гідну осуду, в **чуттєвій оцінці** вчинків окремих підпольних діячів зберігають деяку здержливість.

Невжеж ми не можемо її зрозуміти? Чи навіть у випадках звичайних злочинів не зберігаємо часом чуттєвої здержливости і — найгостріше осуджуючи сам злочинний вчинок, не шукаємо злагіднюючих обставин в оцінці його справи?

В політичних проступках тимбільше: хоча сам вчинок може бути визнаний за гідний осуду, а в наслідках шкідливий, так всеж годі **в ньому переочувати деяку дозу ідейних мотивів, хибно пристосованих.** Коли нераз добачуємо їх ми, поляки, проти яких звернені замахи, так чи маємо дивуватися, що в українському суспільстві існує деяка доза спожаління для молодого життя, що гине і марнується, освячуване в злій справі, одначе зі спонук, які член тої самої нації мусить зрозуміти?

Трудність української ситуації.

Тому ми повинні старатися зрозуміти **трудність походження українських політичних діячів,** що виступають до боротьби з противником, в якому, осуджуючи його вчинки, не можуть в одинаковій мірі осудити їхніх спонук. А крім цього мусять вони числитися з настроями тих, за яких душі і серця мають вести боротьбу. Способи, якими хочуть вплинати, **мусимо залишити їхньому виборові та їхньому вичуттю положення.** Не можемо жадати, щоби їхні слова осуду були остріші чи інакше сформуловані. Бажаємо, щоби переконали своє суспільство, що вдержування стану „перманентної революції" є для нього шкідливе і що повинно відступити від попирання тих, що хочуть той стан вдержати дальше. **Та залишім цьому громадянству право до сльози жалю над тими, що гинуть в жертві для хибної засади, коли вони є рідними дітьми цього суспільства. Не жадаймо, щоби воно кидало на їх голови проклони. Нам вистане, якщо воно визнає з цілою свідомістю їх помилки.**

Цей процес кристалізування політичної свідомости, як бачимо з декларації УНДО, починається. Будемо пильними обсерваторами його, не закаламучуючи його заздалегідь принятою ворожою постановою.

*

З технічних причин відкладаємо до завтрішнього числа зміст статті з останнього числа „Редути", органу польських комбатантів у Львові.

Застрілили бандита Ділінґера.

ЛЬОНДОН, 23. 7. ПАТ. У Шікаґо застріла з поліція відомого бандита Ділінґера саме в хвилині, коли виходив з двома жінками з кіна. Поліція довідалася про побут Ділінґера в кіні і тому обставила всі входи та дві години ждала на його вихід. Коли Ділінґер вийшов і не зважаючи на поклик поліції сягнув до кишені по револьвер, один з аґентів убив його. Його товаришки скористали з метушні і втікли самоходом.

„Манчестер Ґардіян“ про Жіночий Конґрес.

Відомий англійський щоденник помістив статтю від власного кореспондента про жіночий конгрес у Станиславові у числі з дня 13. п. м. Передаємо її у перекладі, пропускаючи поневолі деякі місця:

„Яких 500 жінок виповнило залізничий двірець у Львові, ждучи на окремий поїзд, який вони замовили і за який заплатили знижку, що мав їх завести до Станиславова на конгрес, заповіджений на найближчий день уранці. Бачимо тут селянки у хустинах і чоботах, дами у шовкових блюзках і паризьких капелюхах, жінки зблизька і здалека, бо це-ж перший український загальний жіночий конгрес. В останній хвилині поїзд із Варшави відкликали...

Все-ж таки зїзд відбувся і то з надзвичайним успіхом. На конгресі деякі елементи почали опозицію: молодь крайне націоналістична і група католицьких жінок; із цими елементами конгрес дав собі дуже успішно раду.

НАЦІОНАЛЬНА ДЕМОНСТРАЦІЯ.

Український нарід поділений між чотири держави. Найбільша його частина, що перебуває у Радянському Союзі, не дістала дозволу вислати представників, але багато еміґрантів із Радянщини взяло у конгресі участь. Приїхало жіноцтво з Буковини (тепер під Румунією), з Чехословаччини, єдиного краю, де мають повну культурну свободу і щось якби автономію, приїхали з далеких провінцій Волині, Полісся, Бесарабії, Злуч. Держав і Канади. Уперше в історії зібрались українські жінки разом, щоб обмінятись думками про свої проблеми. Конгрес був зорганізований „Союзом Українок“, що має на меті розбуджувати діяльність українського жіноцтва для добра українського народу. Сильні звязки спільної мови, релігії і культури звели разом усе це жіноцтво, як також жагуча туга та надія — про які насильно мовчали — що майбутність зєднає їх в одну незалежну державу.

Місто Станиславів мало святочний вигляд, конгресова саля була прибрана яскравими барвами, набита вщерть у хвилині, коли відкривали конгрес. На ґалеріях сиділи два епископи, яких одяги виблискували кармазинами, українські соймові посли, представники головних установ, кооперативів, „Просвіти“, українських шкільних організацій і т. д.

Голова Т-ва п. Мілена Рудницька, соймова посолка і провідник жіночого руху, добре відома теж і поза краєм, проводила зборами з повним мистецтвом і тактом. Її огляд політичної ситуації та її підхід до ріжних труднощів, які виринули, зустрілись із подивом і признанням присутніх на конгресі.

На конгресі відчитали привіти від англійських парляментарних посолок враз з пп. Елеанорою Ратбон і леді Астор, від міжнародніх жіночих товариств, від американського, голяндського, австрійського, чеського, норвеського і турецького жіноцтва й від українських товариств із цілого світа. Було 588 делегаток, з цього 545 було представницями жіночих товариств у Польщі.

Визначною постатю, загально шанованою була особа п-і Русової, колишньої київської професорки, давньої революціонерки, що витерпілась у царських тюрмах, а тепер у віці понад 80 літ, живе як еміґрантка в Празі і не перестає ще працювати для свого народу. Другою популярною особою була п-і О. Романчич, українка з Канади, що працює там на державній посаді. Були теж представниці Міжнароднього Жіночого Союзу і британської секції „Ліги Миру та Свободи.

МАСОВИЙ ЗІЗД СЕЛЯНОК.

Найцікавішим здається моментом усього конгресу була участь селянського жіноцтва. Вони напливали тисячами з сіл дальших і ближчих, у своїх барвистих одягах, зовсім ріжних із ріжних сіл. Зібрались вони на великому спортовому майдані і свято там почалось богослужбою, яку відправили оба епископи. Селянки приходили пішки, кожне село зі своїм прапором.

Молодиці та дівчата дали гарне видовище своїми руханковими вправами і танцями, після чого обступили юрбою трибуну, щоб почути промови своїх провідниць і привіти від чужинних представниць. Церковні достойники брали у всьому діяльну участь, доказуючи, що вміють оцінити вагу жіночого руху і такого зїзду для народу.

Предметом нарад були справи виховання, гігієни, релігії, національного життя, селянського добробуту й економічних відносин. Дуже сильно осуджували радянський уряд за його постійне винищування міліонів українців голодом. Багато жінок має кревняків за радянським кордоном і знають аж надто добре їх терпіння. Обурення і жах, які викликали ці явища між українцями в Польщі звели комуністичну партію до мінімального числа і найшли сильний вислів у промовах і резолюціях жіночого зїзду.

Ширіть наш часопис!

Наради в Парижі і в Римі.

Німецькі амбасадори в мін. Барту і в Мусолінія.

ПАРИЖ, ПАТ. В суботу 20. липня ц. р. німецький амбасадор у Парижі Кестер відбув довшу нараду з мін. Барту. Ця нарада викликала живе зацікавлення в політичних колах. „Ле Журналь“ підкреслює велике значіння тієї візити. Це вперше німецький амбасадор мав змогу зустрінутися з французьким міністром та вияснити становище Німеччини до договору взаїмної допомоги. „Матен“ пише, що підчас тієї наради обговорювано відповідь Німеччини на французький проєкт договорів взаїмної допомоги. „Парі Міді“ запевняє: Німецький амбасадор підкреслив ще раз становище свого уряду, що Німеччина приступить до договору взаїмної допомоги після признання рівноправности. Мін. Барту мав дати відмовну відповідь.

З Риму повідомляють, що Мусоліні одночасно відбув довшу нараду з німецьким амбасадором фон Гасселем.

З Риму вернувся італійський амбасадор у Берліні Черуті і повідомив німецький уряд про погляди Мусолінія на східне Льокарно.

Звільнюють німецьких службовців.

БЕРЛІН, ПАТ. Німецьке Інформаційне Бюро приносить далі вістки з Мемеля про звільнювання службовців, які походять із Німеччини. 135 залізничників перенесли в глибину Литви, 40 звільнили. Зпоміж учителів звільнили 40 осіб.

——o——

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 25. ЛИПНЯ 1934.

МИХАЙЛО РУДНИЦЬКИЙ.

Більша вакаційна подорож.

У такий час, коли закордонний пашпорт важче дістати, ніж посаду, а з посади вижене вас якнебудь летучка, метрика або кандидат зі сильнішими плечима — туга просто жене вас у світ за очі. Ще й ці листівки з привітами: мовляв — „глянь, де я, громадянине мишиної діри!“ Яблонська в Аннамі, Ляшенко в Мароко, Посацький в Ісландії, Борщак їде до Еспанії.

Пустив я в рух усі свої звязки, затягнув більшу позичку (без векселя не хотіли дати більш як 80 зол.) і поїхав до Черча.

Каже Гамсун, що Християнія це таке місто, що хто раз його бачив, мусить його описати. Черче це таке місце, що хто раз його бачив, не опише. Вечором познайомишся із 10 особами, встанеш уранці, а на їх місце — всі нові; тамті саме закінчили своє лікування і виїхали.

А тут уся сила у товаристві. Як в усіх великих світових осередках. Без товариства Льондон або Париж має теж тільки вулиці та будинки як Львів, які даремне описувати.

Черче нагадує Оуез своєю одною вулицею і одним каналом, нагадує Льондон своїми маленькими домиками, Париж свободою, яка дозволяє приїзжим зберігати всі свої звички та обичаї, Монте-Карльо — столиками, при яких люди шукають щастя і ліку на нудьгу.

Нудьгувати тут не можна ні хвилини. Заки ви протерли очі, чуєте: „прошу пити воду!“ — біля ліжка стоїть шклянка з приписаним еліксіром. Заки ви випили каву (волієте молоко від кози, теж є), ординаційний листок у кишені тягне вас до боровини або сірки. Коли сядете на годину в сушарні, щоб обкапати з сьомого поту, почуєте такі новини, що можете щодня висилати один допис із Черча. Сушарня зветься теж сплітками і там пані з подаґрою й інші малюнки підтримують галицьку устну словесність казками і співомовками.

Життя так кипить, що нема часу написати два слова жінці про стан своєї недуги. „Роксоляна“ спровадила такого кухаря, що я радив йому купити собі книжку з золоченими берегами, щоб гості після кожного обіду могли вписувати туди свої золоті думки. При десері здається тобі, що ти в готелі „Негреско“ у Ніцці і кажеш подати собі гаванну. Якби захотів гаваняику, то чемні господарі і таку роздобулиб.

Усі тут знають одне одного — це велика хиба такого живця. Але що значить „знають?“. Один із директорів виїзджає на двірець. Висідає молода пристійна жінка; зміряв її оком, сів поруч на фаетончику: напевно — молода їмость. Завів канонічну розмову: про свята, святих, празники, парохіян. Вона рішила, що має до діла з живцевим лікарем. Оповіла йому подрібно всю свою жіночу недугу. Бо ця жидівочка, жінка купця з Рогатина, прегарно говорила по українськи, а директор розумівся на цілющих водах і жіночих недугах так добре, якби колинебудь медичний індекс бачив.

А скільки сміху було, коли один лікар заборонив цій пацієнтці гуляти, а другий не знаючи, що вона хора лікував її фокстротом!

Нема тижня, щоби до Черча не приїхав хтось, хто настроює всіх на новий тон гумору. Є там тепер один духовний сеніор з таким темпераментом, що коли почав оповідати анекдоти, то дами були-б повлізали під стіл, якби їх обем був би на це дозволив. Цей „еспанський кардинал“ виспівує у сірчаній купелі тропарі та кондаки з таким запалом, що лікуванці у сусідніх кабінах пітніють на 10 хвилин раніше. При „рамі“ (ремі) постійно їде на „дубльо“ і як „кібіц“ виривлє грачеві карту з рук, коли цей хоче скинути пайву, бо наш „70-літній кардинал“ не відріжняє „хлопця“ від „дами“.

Таких пресимпатичних гостей є там на фунти тому, що все залежить від атмосфери. Неодин мучиться щороку перед вакаціями: Куди їхати. Від часу, як відкрили Черче, мусить найти собі якусь малу невинну недугу в ролі ревматизму, шлунка або недостачі молодости і має спокій. Хтось кинув у розмові думку, що в Черчі можнаб зробити зїзд наших робітників пера. Не уявляю собі ідеальнішого місця і то на вакаціях, коли всі перестають писати.

У добі конгресів і резолюцій такий зїзд нікого не здивував би, навіть якби його зробити в лікувальнім захисті і то при допомові лікарів. Вечором у черчанській „Палатці“ можнаб почати зїзд інавгураційною промовою під звуки джезбенду і заповісти теми до дискусії на другий день. Ті, що кидають на себе друковані громи пропавшись у Черчі розмовляли-б не менше дружньо як розмовляє тут молодий целебс із багатою панною на віддавні.

Чому Черче? Боровина нагадувала-б учасникам наше літературне болото і те, що болото може бути так само цілюще як сонце або ліктерма; сірка, нагадала-б деяким страшний суд — необхідну річ у нинішніх обставинах, коли в нас появилось сила моральних проповідників, „девятка“ відмолодила-б тих, що вже коло 40-го року життя ломлять перо і ждуть на ювилей.

На зїзд можна-б запросити якнайбільше гостей — представників видавництв, меценатів, представників читачів (цих бодай по одному з кожної професії). Якби вдалось вияснити причини бодай одного малого явища: чому люди в нас так мало пишуть і читають, то з Черча виїхало-б одного дня кількасот здорових не тільки на тілі.

Потреба писати і читати є в нас велика, але так якось воно складається, що на дві талії карт припадає одна книжка а на 10 бомб пива одно перо. Привіз я до Черча пляшечку чорнила і ручку. Зараз на другий день гості в пансіоні почали писати листи, а на третій день чорнило і ручка щезли. Одночасно мені полекшало і я прийшов до пересвідчення, що можна інтеліґентніше провести час як пишучи, напр. читати те, що пишуть інші.

Але хто хоче читати справді інтеліґентні речі і то з повною насолодою — таки мусить писати сам. Ось чому подорожувати треба і враження з подорожі списувати необхідно.

Подорож мін. Бека до Естонії і Латвії.

Затривоження у Москві.

ВАРШАВА, 23. 7. ПАТ Нині виїхав мін. Бек в дружиною до столиці Естонії Таліна, де побуде два дні. Перед своїм від'їздом мін. Бек відбув у суботу довшу нараду з марш. Пілсудським. Польська преса пише: Візита мін. Бека набирає першорядного політичного значіння, бо темою нарад мін. Бека з міністром закордонних справ Естонії буде договір взаїмної допомоги. Польща й Естонія нерадо споглядають на проєкт мін. Барту, щоби у східній Европі вісім держав враз з большевиками заключили договір взаїмної допомоги. Опісля мін. Бек відвідає столицю Латвії Ригу.

Большевицька преса з живим заінтересуванням слідкує за візитою мін. Бека в Естонії та Латвії. Большевицька преса пише, що Польща намагається відтягнути Естонію і Латвію від заключення договору між прибалтійськими державами, які недавно вели в цій справі переговори у Ковні.

БУРІ, ГРОМИ, ПОВЕНІ...

(Звідомлення з місць.)

ОБІРВАННЯ ХМАРИ НАД КОСМАЧЕМ.

Довготревала слота не давала гуцулам поробити сінокосів, а те „сіно", яке старалися зробити в коротких перервах розмірної погоди, гнило в покосах або на острівках. На закінчення небувалий хмаролім довершив діло знищення. Дня 20. липня ц. р. темні як смола тяжкі хмари нависли над Космачем, а з них линув дощ такий нагальний і з такою силою, що за годину всі малі гірські потоки й тікачі попереміновувалися в каламутні ріки. Повиступали з берегів і рвучими филями через левади й городи несли пісок, шутер, звали каміння та засипали людську працю. Кілька домів знищених, кузня завалилася зовсім. Щастя, що та повінь навістила Космач у день, а не в ночі, бо інакше булоб не обійшлося без жертв у людях і живому інвентарі. Пожежу стайні, яка повстала в наслідок удару грому, вдалося вгасити. Містки на потоках вода позносила, дороги місцями так понищені, що не можна переїхати. Загалом шкоди великі. І. Г.

УБИТИЙ ГРОМОМ У ЯКИМЧИЦЯХ.

Дня 20. 7. в год. 3.30 попол. перейшла над Якимчицями, пов. Рудки, буря з хмароломом і громами. Працюючі в полі поховались під полукіпки. Один з громів ударив у полукіпок, під котрим сховався господар Михайло Черник с. Олекси, літ 60, котрий згинув на місці. На нім спалило і подерло частину одежі і тіла. Під 3-ім з черги полукіпком сиділа Ковжун Каська, яку грім поранив, але її негайно відратували.

В полукіпок, де вдарив грім, були на вершку заложені два серпи; в один з них ударив грім, зломивши і спаливши частину кінця серпа.

Цей трагічний випадок викликав у селі пригноблення, тимбільше, що погибший трагічно господар Мих. Черник був дуже примірним і працьовитим селянином, членом всіх українських товариств у селі, а при збірках на народні цілі все був щедрий. *Г. Т.*

ПОВІНЬ У ПЕРЕГІНСЬКУ.

У пятницю 20. липня ц. р. над нашим містечком лютувала страшна хуртовина. Потік Рулава, який плине через Перегінсько, виступив нагло з берегів і залив вулиці та нижче положені хати. Вода на вулицях доходила до одного метра висоти. Вона знищила м. ін. залізничий міст біля Перегінська.

Ціле майже містечко було під водою. Матеріяльні втрати йдуть на кільканадцять тисяч. Не обійшлося теж без людських жертв. У запінених филях р. Дуби втопився десятилітній пастушок Лесь Савин, який гнав до дому худобу. Наглий прилив води вхопив малого хлопця, який не зважаючи на розпучливу оборону, пішов на дно.

Крім того ріка Дуба знищила міст у с. Цівецій і тому комунікація перервана. Міст уже направляють.

В СОВІТАХ ГИНЕ 600.000 НІМЦІВ!

„ДАНЦІҐЕР ЗОНТАНҐС-ЦАЙТУНҐ" ПРО ГОЛОД СЕРЕД НІМЦІВ У СОВІТАХ.

„Нужда німців у Росії. — 600.000 поселенців дожидає помочі" — під таким заголовком читаємо у 25. числі „Данціґер Зонтаґс-Цтґ." слідуюче:

„Шістьсот тисяч німецьких кольоністів змагається в Росії з голодом". Акція „Брати в неволі" повинна повернути увагу всіх німців на це жахливе конання та викликати їх на допомогу. Рятункова акція в тій справі вже почалася. І як минулої зими вдалося нашій зимовій акції допомоги вирятувати сотні тисяч німецьких земляків від недолі й нужди, так і тепер почуття солідарности нової Німеччини мусить доказати, що йде про ще більшу нужду німецьких братів по тому боці кордону.

В домівці Німецького Червоного Хреста в Берліні примістилася „Державна Комісія Брати в неволі", а всіх, що входять туди, зустрічають такі поважні слова: „Наша праця — не політична праця, а твір любови ближнього й братньої допомоги. Сотні тисяч земляків-німців змагаються на величезних просторах СССР з голодовою смертю. Наша одинока мета — допомогти їм у цій жахливій економічній нужді".

Діловий референт державної комісії сам німець із СССР. Він родом з околиць Одеси й оповідає:

„Те, що діється в голодуючих округах іноді

ТАКЕ ЖАХЛИВЕ, ЩО ЗАХІДНОМУ ЕВРОПЕЙЦЕВІ ВАЖКО СОБІ ЦЕ УЯВИТИ. НА ЦЕ, ЩО ТАМ ДІЄТЬСЯ, ТРЕБА ДИВИТИСЬ ОЧИМА СХОДУ.

А хто тільки раз переїздив Схід, знає, що там можливе зовсім все, зовсім інакше, як тут".

„В яких округах СССР находяться головно німецькі кольонії?"

„В Німеччині говориться вперву чергу про німців над Волгою. Важніша й більша група їх є над Чорним Морем, що складається виключно з селян. Теж на північному й південному Кавказі, на Волині й Сибірі є німецькі кольонії".

„І скільки там живе німців?"

„До війни було їх усіх яких два міліони. Сьогодні?... Хто може це сказати точно? Приблизні підрахунки кажуть нам догадуватись, що мин. року було ще 800 тисяч, нині є 600 тисяч тих, що ще живуть".

Вони вимандрували в область Волги 170 літ тому на заклик цариці Катерини II., 130 літ тому пішла чергова менія. Пішли, щоб заселити й управити велитенські пусті степи і створити на неторканій російській рівнині багаті та квітучі зразкові господарства. Серед хвилюючих житних піль побудували собі села, а що поселенці були ощадні й любили родинне життя, кольонії росли з року на рік. І хоч як далеко від своєї батьківщини, залишилися вони у своїй істоті німцями, пильними й трудящими, простими і скромними, консервативними і привязаними до скиби.

Опісля прийшла війна, в 1915 р. прийшов закон про вивласнення й на основі його цих німців, як „політично підозрілий елемент," мали вигнати з хат та осель й заслати на Сибір. Але в більшості німецьких кольоній не перевели цього закону в життя: проти нього виступила рішуче місцева влада, заявляючи, що „якщо ми проженемо німців, наше господарство провалиться". І тільки на Волині роблено спроби реалізувати його.

Потім прийшла революція, а слідом за її жахом та голодом прийшла система коллективізму. Не наше завдання розглядати з політичного й економічного боку цю систему, що хоче ліквідувати селянина-одиночника і лучити його у великі громади. Затеж щоденно переживаємо з листами і звітами жахливі наслідки безсумнівного аксіому, що цю систему годі погодити з думкою й почуваннями привязаного до землі німецького кольоніста.

Отак став німецький кольоніст, колись гордість і двигун російського хліборобства на великих просторах, незалежним кулаком, одиночником, що не хоче або й не може підчинитися такій коллективній системі

За це влада

ОБКЛАДАЄ ЙОГО ЖАХЛИВИМ ПОДАТКОМ.

Держава признанує пр.: „Корова мусить давати стільки то і стільки то молока!", а якщо вона дає менше, селянина приневолюють надолужувати це іншою роботою, скажім збіркою ягід у неділю і т. п.

Ці податки такі величезні, що селян проганяють одного за другим з хати й загороди. Тоді вони приневолені йти в ліси і працювати дроворубами, або при будові каналів для держави. Їх хата, їх господарка провалюється. Отак в тих самих околицях, що були колись житним шпихлірем всього світу, поширився незвичайно найлютіший голод. Тут і там вдалося німцям втекти за кордон, але десятки, якщо й не сотки тисяч їх вигинуло.

А оце бачите жахливі фотографічні документи, що наглядно зображують жахливе голодове конання на вулицях в осени мин. року. Листкуємо світлину за світлиною. Старці й діти, жінки й дівчата лежать у порваній одежі на вулиці, обступлені юрбою цікавих.

Опісля показують нам листи з цих околиць, навіщених голодом і звіти втікачів. І в тих і в цих є однакове: Голод! З околиць Києва пише одна дівчина в в лютім 1934 р. до свого батька:

„Добрий день, коханий батьку! Повідомляємо тебе, що ми ще покищо живі. Хоча в нашому селі було 150 хат, то всі майже вимерли так, що їх хати взяли для колективу й порозбирали на топливо. Любий батьку, ніхто не знає, як це сталося, що ми залишилися живі і що ми могли собі допомагати досі. Але тепер і до нас прийде певна смерть. Пишу вам свою світлину, бо напевне ми вже ніколи не побачимося"

В іншому листі про голод, який вислано 18. квітня, написано:

„На превелике наше нещастя наш батько лежить вже 18 день дуже хворий на пятнистий тиф. З харчем у нас дуже зле, бо нас семеро рідні і

ВСІ ГОЛОДНІ І ВСІ БЕЗ ОДЕЖІ.

Бо нема нікого, хто постояв би за нами, живемо одинокі на світі, не знаємо доки і як..."

„Так ми помагаємо", каже німець з СССР, коли показав нам світлини й листи. „Справна організація допомагає нам в тому, що всі дари доходять зі стовідсотковою певністю до адресатів. На наше почтове конто в Берліні приходять щоденно вплати. Але цього мало, це просто — далеко мало"..

•

Так пише співробітник „Д. З. Ц.", що відвідав німецьку допомогову централю у Берліні. Ще один документ до низки, ні — стиртитих, які є скрізь і в які світ всеодно не хоче повірити, а большевики заперечують.

Ми моглиб зі свого боку оголосити ще лячніші цифри. Наших братів конає в межах Совітів не 600.000, а грубі міліони — і навіть наші жахливі цифри та листи будуть всеодно криком у порожнечу всесвітньої „гуманної й людської" загальної думки. А цей факт сто раз жахливіший, як жах самого голоду.

(а. к.)

Багно Ставіскіяди.

Свідки мін. Тардіє компромітують Шотана.

ПАРИЖ, ПАТ. Слідча комісія для висвітлення афери Ставіського переслухала кількох свідків, які покликав мін. Тардіє. І так промисловець Швоб зізнав, що його дактильографка в дні 5. березня ц. р. згадувала про 300 тисяч франків, які дістав Тардіє від Ставіського. Опісля виснила, що про це довідалася від брата, а брат від ком. Боні. Колишня секретарка Ставіського Люріґ зізнала, що вже після афери знищила стенограми листів Ставіського. Інсп. Боні, який знав про ці листи, ніколи не домагався від секретарки їх стенограмів. Карло Люріґ заявив, що від ком. Боні довідався про чеки Ставіського для Тардіє. Виявилося, що на годину перед своїми зізнаннями Люріґ розмовляв з ком. Боні. Тому комісія перестала далі переслухувати цього свідка. Боксер Німан зізнав, що на два місяці перед смертю Ставіського довідався від нього, що всі справи поладнує його приятель Боні. У помешканні Ставіського бачив Петра Шотана. Книговодець Жюмо зізнав, що саме він одержав від секретаря Ставіського, Романіна, чек на 300.000 фр. з дописком „Тардіє"

—o—

Після страйку в Каліфорнії.

САКРАМЕНТО (Каліфорнія), ПАТ. Стейтовий губернатор відкликав усі відділи народньої гвардії, вислані на страйковий терен, за виїмком 1200 вояків, які остають на своїх стійках у Сан Франціско.

—o—

Лист Ромен Роляна до совітських письменників.

В Москві відбудеться цього літа зїзд усіх організацій письменників СССР. На зїзд запросили теж багато тих европейських та американських письменників, про яких знають, що вони симпатизують з большевиками. Між ними запросили теж французького письменника Ромен Роляна. Ромен Ролян був одним із перших, які зібрались довкруги Анатоля Франса і прилюдно заявили свої симпатії для большевицької революції. Але у своїй творчості Ролян наближується до большевиків тільки в гаслах міжнародньої справедливости, миру, свободи, отже гаслах, що їх голосили давно вже передтим й інші письменники, хоч стояли далеко від радикальних доктрин комунізму. Большевики позискали Роляна, подібно як і Сінклєра, для своєї пропаґанди. Але як давніше вже розчарувалися в Сінклєрі, так тепер розчаровуються знову в Роляні. Доказом цього є лист, що його Ролян, у відповідь на запрошення на зїзд до Москви, вислав большевицьким письменникам. Ролян пише:

Я щиро вітаю зусилля большевицьких письменників віддавати своє мистецтво на послуги еволюції і революції, яка бореться, будить і будує. Таким чином мистецтво бере участь у живій силі доби. Але булоб великою небезпекою для нового ладу, що його будує революція, якщо мистецтво мало би станути виключно на таких послугах. Поезія мусить мати своє вільне поле для **чистої** творчости. Таксамо й наука потребує цілковитої свободи для своїх дослідів, без огляду на те, чи вони мають якусь практичну вартість. Те саме відноситься і до свобідних виявів лірizму й поетичного думання.

Це найбільші скарби людського духа. Їх можна прирівняти до дорогоцінних руд, що є запасами на майбутнє. І в творчості найбільших письменників світу — Гетого, Іґо, Шекспіра, Дантого — є дві сторінки: одна стоїть у звязку з духом їхньої доби, друга є багато глибша, бо не залежить від потреб і змагань сучасности. Ця сторінка їх творчости стала духовим кормом майбутніх поколінь і вона дала безсмертну славу і їм самим і їхнім народам. І ви, мої приятелі, мусите оцінити ті вартости. Не працюйте лише для сучасности, працюйте для майбутнього і тому плекайте чисту, вільну поезію і чисту, вільну науку! — М-н.

—o—

Японці опановують Далекий Схід.

Прага, липень 1934.

Зі Шангаю доходять вісти, що Японія вживає всіх зусиль, щоби з частин Північного Китаю витворити країну, яка булаб під постійною контролею Японії. Важним засобом до осягнення тої мети є відновлення цими днями простого получення на залізничому шляху Мукден-Пейпін (Пекін).

Як зростає вплив Японії на лучбові відносини Далекого Сходу, видно найліпше з того, що до 1931 р. японська південно-манджурська залізниця мала лиш 650 миль довжини, а після створення манджурської держави її довжина зросла відразу на 2000 миль. А тепер, як доповнення до південно-манджурської залізниці, дістають ще японці, шлях Мукден-Пейпін.

У Китаю є тої думки, що за кілька місяців буде японська південно-манджурська залізниця контролювати всі залізничі лінії на північ від Жовтої ріки. Таким робом Північний Китай стає другою Манджурією для японських впливів.

Рівночасно з цим японці прямують всіми силами до того, щоб поширити свої впливи і на внутрішню Монголію. Там іде нині завзята боротьба за ці впливи між Совітами і Японією і обі сторони вживають усіх засобів на те, щоби скріпити свої позиції. Яку вагу має це питання для обох сторін, вказує на це подорож спеціяльної дипльоматичної совітської місії під проводом Карахана до столиці монгольської республики Улян-Батору.

Шангайська китайська преса вказує на те, що коли Японії вдасться своїми впливами опанувати внутрішню Монґолію, то це буде рівнозначне не тільки з японізацією Китаю з північного заходу, але й із відірванням від Китаю провінції Суі-Юан, а навіть і провінції Нін-Сія. А це був би дальший крок до опанування Китаю Японією. — *М-н.*

Скажений пес покусав 15 дітей.

РІВНЕ, 23. 7. ПАТ. До шпиталю в Рівному привезли 15. дітей, яких покусав скажений пес.

—o—

Катастрофа повені.

ПОНАД 200.000 ЛЮДЕЙ БЕЗ ХЛІБА. — МІЛІЯРД ЗОЛОТИХ ШКОДИ.

Премієр Козловський заявив польській пресі, що повінь зруйнувала зовсім 50.000 родин себто понад 200 тисяч людей. Вони залишилися без кусника хліба. Уряд задумує приступити до більших публичних робіт, щоби дати заробіток вперше чергу потерпівшим від повені. Проєктується управильнити русло Висли та її доплинів, щоби охоронитися перед жахливими розмірами повені. Вперше уряд приступить до відбудови доріг, мостів і залізничих шляхів. Уряд прийде з допомогою потерпівшим від повені і подбає для них про харчі та допомоги. Скарбова палата в Кракові приказала припинити всі екзекуції на просторі, зруйнованім повінню. Шкоди сягають до міліярда золотих.

ПОШЕСТИ

У мелецькім повіті поширюється невідома пошесть. Недужі чорніють і вянуть та дістають високу горячку. Біля Варшави вода залила Віланівський парк та село Завадів. Стан води у Заслі доходить до 5.70 м. Стан води на Сяні виносить 1.23 м. Вода на Дністрі та його доплинах опадає.

СМЕРТЬ ДИРЕКТОРА ВОДОПРОВОДІВ.

У Ястарні потонув в неділю 22. липня ц. р. інж. С. Александрович, директор водопровідних заведень у Львові. Александрович, який виїхав над море на відпочинок, побачив, що в морі потопає учителька Е. Гупертівна. Кинувся їй на ратунок, але вирятувати не вдалося; обоє пішли на дно.

По широкому світі.

— Еспанським послом у Москві призначений дотеперішній посол у Парижі визначний письменник Сальвадор де Мадаріяґа.

— Недобір Італії за бюджетовий рік 1933/34 виносить 3.841 міліонів лірів.

— На основі нового розпорядку німецький міністер освіти матиме право призначати професорів університетів. Дотепер професорів призначала університетська влада.

— Канцлер Гітлер усунув провідника націонал соціялістичної партії Картеншта(ї)на на Поморю за невиконання приказів.

— 18. вересня ц. р. відбудеться в Шікаго процес проти обманця Інсуля.

— На Джамборі у Латвії приїхали пластуни з 12-ох держав.

— У Фрізріхвальде горять ліси зі скорістю 100 м. на мінуту. Пожежу гасять крім пожежних сторожей та спеціяльних ратункових відділів, населення і відділи райхсвери.

— До Італії виїхала болгарська королева Іванна, яка замешкає в палаті королівської родини.

— В наслідок страшної спеки у Злучених Державах померло 250 осіб від сонячного удару.

НОВИНКИ

— **Права державних шкіл для приватних гімназій в новому шкільному році.** Міністерство освіти оголосило листу середніх загальнообразуючих приватних шкіл, яким на шкільний рік 1934-5 признали права державних шкіл. Міністерська листа подає 326 приватних гімназій у всій державі, яким признали повні або неповні права державних шкіл. М. і. признали права державних шкіл у львівському воєвідстві 27 приватним гімназіям (у цьому 12 у Львові), у станиславівському воєвідстві 10, в тернопільському 5.

— **Музей Визвольної Боротьби України у Празі.** Розвиток Музею й музейні збірки чим далі, тим усе більш зачинають цікавити наших діячів у краю. З кожним роком щораз більше з них відвідує Музей. Такі відвідини навязують і закріплюють звязки між українськими осередками. Недавно Музей відвідав голова Української Парляментарної Репрезентації д-р Дмитро Левицький із Львова і розвідувався про його розвиток і потреби.

— **Нова праця українського ґравера.** Музей Визвольної Боротьби України дістав з Берліна від Василя Масютина велику оригінальну ґравюру його власної роботи — портрет Б. Хмельницького. В серії гетьманів цього великого майстра це вже третя праця, розмірами така велика, як і ґравюра гетьмана Мазепи, але виконана, здається, ще досконаліше, ніж той його клясичний твір. Є відомості, що В. Масютин заходжується тепер коло портретів гетьмана Дорошенка та П. Сагайдачного.

— **Які товарі подешевіють.** Польська преса пише, що від жовтня подешевіє цукор на 20 сот., якого один кільоґрам коштуватиме 1.20 зол. Його продають у Льондоні по 56 сот. Знижки ціни на сірниках не буде. Зате сірниковий монополь продаватиме у східних воєвідствах менші коробки сірників при невеличкій знижці. Нафта не подешевіє. Залізо подешевіє на 10 відсотків теж у продажі у східних воєвідствах. Будівельні фірми зможуть купувати залізо безпосередньо в залізних гутах по гуртових цінах. Жарівки подешевіли на 16 відсотків. Зате ціни бензини залишаться без зміни.

— **Для іграшки били шиби.** Роман Сліпак, його брат Юрій та Каз. Зелінгер у товаристві ще кількох хлопців бавилися киданням каміння. При тому вибили 15 шиб у машиновому відділі львівської політехніки.

— **Вбили війта.** Новинку під повищим заголовком („Діло“ ч. 193) спростовуємо остільки, що війта Федора Шкалубрина вбили не в Синевідську Вижньому, лише в Нижньому. Війтом у Синевідську Вижньому є Виничик.

— **Потонув батько зі сином.** У Рясні Польській біля Львова у ставі Стрихавець потонув у неділю 22. липня ц. р. 39-літний пекар Ян Кубернак зі Львова з 8-літнім синком Вацлавом. Кубернак вибрався у неділю на відпочинок зі Львів. Коли батько побачив, що син потопає, кинувся на ратунок і оба потонули.

— **Конгрес американських криміналістів.** У Вашинґтоні підготовляють конгрес де будуть радити, що робити зі зростаючим бандитизмом. Запрошення дістали всі стейти. Генеральний прокуратор Кеммінґс заявив, що на цьому конгресі поставлять питання боротьби зі злочинцями „або — або“. Між іншими мають проголосити бойкот усіх політиків та адвокатів, які допомагають бандитам. Виходилоб, що в Америці знають, хто такі політики та адвокати, спільники бандитів і не можуть дати собі з ними ради.

— **„Прагер Пресcе“ про українську студію про Джойса** поміщує у числі з 20. ц. м. у відділі „Література“ таку замітку: „Українські книжка про Джеймса Джойса це те найновіше, що приносить в останніх роках дуже скупа галицько-українська літературна продукція. „Дарія Віконська: Джеймс Джойс, Тайна його мистецького обличчя“. Авторка перестудіювала основно „Улісcеса“ і навязує до нього цілу низку мистецьких, психольоґічних, фільософічних й інших роздумувань, що у висліді мають розяснити тайну мистецького обличчя обновника европейської повісти. Як українка находить вона непоганую ідею прирівняти Джойса з Архипенком: Джойс так само розторощив літературну форму, щоб її наново відбудувати, як у свій час Архипенко зробив з пластичною формою у різьбі. При всіх прикметах цієї праці було би може краще дати українцям доступний переклад „Улісcеса“, ніж робити їм апетит на твір для них недоступний, коли все ще нема навіть російського перекладу „Улісcеса“. Сама для себе є ця праця замітним кроком уперед у діяльности української літературної критики в Галичині“.

— **Австрійський архикнязь процесується з Румунією.** Перед мадярсько-румунським мировим судом ведеться процес габсбурсько-лотаринського архикнязя Йосифа, який домагається від румунського уряду звернути йому його майно в Семигороді або заплатити відшкодовання 60 міл. швайц. франків. Архикнязя боронять адвокати мадярського уряду.

— **Цирковий музей.** Від осени в Парижі відчинять музей, що збиратиме всі предмети і памятки звязані з цирковим мистецтвом та історією цирку. Будуть там документи та матеріяли до життя великих акробатів, кльовнів, приборкувачів звірів тощо.

— **Край, де потребують дівчат на віддання.** Палестинський центральний комітет звернувся до віроісповідного жидівського комітету в Будапешті з повідомленням, що до Палестини

може приїхати кілька тисяч жінок, що хотіли би вийти заміж. До Палестини наплило багато нежонатих мужчин. У Будапешті зголосилось уже 9.000 дівчат, охочих до виїзду.

— **Тунель Мерсей.** 18. ц. м. відкрив англійський король тунель під рікою Мерсей. Працювали над ним повних 9 літ. Тунель має 3 милі і 44 стіп ширини. За годину може ним переїхати 4150 авт з пересічною швидкістю їзди 30 км. на годину. Тунель є 55 м. під водою; повітря втягають туди сильні вентилятори, що рухаються від 6 електричних стацій.

— **Різні вістки.** Бразилія дістала нову конституцію. — 20. серпня починаються в Женеві наради міжнародньої жидівської конференції. — Мілано приготовляє плян будови підземельної залізниці, яку скінчить за 3 роки; буде при ній занятих 2000 робітників 1,200.000 робучих днів. — У Мілянс помер генерал Енріко Фасульо, що підчас світової війни відограв велику ролю. — Рим на підставі остатньої статистики має 1,115.300 мешканців. — Австрійський уряд видав власникам 400 готелів, що не мають гостей наслідком бойкоту проголошеного Німеччиною підмогу в сумі 3,200.000 шилінгів. — Еспанський король виїхав до Югославії, до Блед, щоб побути там як гість царя Олександра. — Вийшов французький закон, що обмежує для чужинців право ставати адвокатами у Франції; від тепер треба буде 10 літ ждати на дозвіл адвокатської практики. — Деякі частини Харбіна залиті водою.

— **Книжка про цифру 7.** Якийсь італієць у Ню-Йорку, Мартінорі, видав на 400 сторінок книжку, присвячену символіці цифри 7 від найдавніших часів до нинішніх днів. Там зібрані всякі пересуди й явища, звязані з тою таємною цифрою.

— **Американський інститут у Москві.** 21. ц. м. відкрили у Москві американський інститут. Мин. року істнував уже там англьо-американський семинар; було там спершу 24 студентів, тепер є їх 200. Семинар переміпили на інститут з викладами літератури, мистецтва, економічної політики, тощо. Американські університети признаватимуть дипльоми цього університету. Викладають американці і москалі; між останніми є теж майстер від усього Радек.

— **Висота накладів радянських видавництв. Від 1929 до 1933 р. видрукували у Рад. Союзі 900.000 примірників творів Толстого. Книжки** Гладкова і Панферова перевищили вже міліон накладу. Автор „Тихого Дону" Шолохов і Новіков-Прібой розійшлись у накладі 2 міл. Та всіх їх перевищив найпопулярніший у Рад. Союзі письменник Горкий, якого книжки за 4 роки розійшлись у 19 міл. примірників. Твори його перекладені на 105 мов Рад. Союзу. Ясно, що твори Леніна та Сталіна друкуються у таких міліонових накладах, про які досі ніхто не чував. У самому Ленінграді видрукували досі 51 міліонів примірників Сталінових творів. Хто їх читає, інша справа. Їх розсилають масово до всіх бібліотек і не питають, чи хто їх купує. За 15 літ большевицької влади російське державне видавництво видрукувало 15 міліярдів примірників книжок. І чим більше їх появляється, тим більший голод на книжку, матеріяльний і духовий. Нема паперу і нема що читати, бо 90 прц. усієї літератури це агітка.

—o—

ДИВОГЛЯДИ.

ПЯТЯЧКИ.

Місіс Діо у Ню-Йорку породила одночасно пятячки і то всі доньки. Живуть вони всі вже 51-ий день і то штучно, в інкубаторах. Лікарі стверджують, що це і так рекордовий вік. У 1866 р. у Ліссабоні пятеро дітей, що прийшло одночасно на світ в одної матері, жило тільки 50 днів.

БОРОТЬБА ЗА ПРАВО ДО СВОГО ПРІЗВИЩА.

Найбільша концертова саля у Льондоні зветься „Альберт-Гол" (Галя Альберта). Її підприємці подали в суд дириґента каварняної орхестри, що зветься Альберт Гол за те, що він оголошує себе „Орхестра Альберт-Гол". Суд станув на становищі, що власник орхестри має право називати її своїм дійсним іменем і прізвищем і що він не може відповідати за випадкову таку саму назву салі.

З ДОРОГИ ЖИТТЯ.

Титуломанія.

Читаю про розпорядок у гітлерівській монархістичній республиці, що титул „вповажана пані", з яким звертається служниця дома до своєї пані — скасований і караний. Ми, демократичний нарід, уміємо за столом до чужої поважної людини звернутись несподівано з титулом „ви ідіот" і зараз-же дати титул „директора" чоловікові, який міг би попереджувати своє прізвище якимсь „др." у тонації „дур."

Не знаю, чи було в нас стільки старшин на фронті, скільки є в нас тепер директорів. Але це ще собі стараюся пояснити розбудовою нашого життя й потребою осолодити людям життя в сучасне время люте. Алеж, Боже мій, ми йдемо далі і стаємо фабрикувати президентів.

Мали сусіди трьох президентів. Одного післали на лоно Авраама, другого до кооперативної школи, третій урядує. І ми мали їх трьох і вони всі ходять по світі і зійдуть з нього з таким титулом. Гадаю, що їх більше не було, нема і покищо не треба. Аж тут в останніх часах стрічаюся і в інших людей з тою високою титулятурою. Боюся йти на „Бесіду" і до „Міщанського Братства", щоби й там не почути як братчик до братчика відізветься колись: „пане президенте!" Так виглядає у нас новомодно-демократичний переклад „през еса".

Відомо, що всякий учитель це в нас „професор", навіть якби ніде і нікого не вчив; росіяни вже перед війною дивувались, скількито в нас університетів.

Відомо, що кожний практикант при газеті, що вчиться перекладати „ПАТ"-а має титул „редактора".

А з титулами може вийти часом непорозуміння.

Було це за часів Австрії — такої пребагатої в титули.

Жив у Відні високий достойник, що допускався невинних прогріхів у прозі та поезії. Він часто гостив у своїй хаті віденських письменників, журналістів, а для прибільшення поваги товариства запрошував одночасно й деяких гофратів, регірунгсратів, оберляндесгеріхтсратів, фінанцратів, кайзерратів...

Запросив раз і д-ра Василя Щурата, що перебував тоді у Відні. Господар дому представив його всім по черзі: д-р Щурат.

Гофрати стискали вічливо руку нашого поета і вченого, а між собою перешіптувались: Was für ein Rat eigentlich ist der Herr?

Тиберій Горобець.

Із судової салі.

ЗА ПІСНЮ ПРО БІЛАСА Й ДАНИЛИШИНА.

В квітні ц. р. окружний карний суд з Самбора на виїзній сесії у Старім Самборі судив справу *Івана Скоця, Степана Монастирського, Петра Гриба с. Стефана і Петра Гриба с. Софрона*, яким акт обвинувачення закинув, що в другій половині 1933 в їхньому селі Страшевичах, ст. самб. повіту, розширювали пісні про Біласа і Данилишина, засуджених вироком доразового суду у Львові в 1932 р. на кару смерти. Самбірський суд засудив за це всіх обвинувачених за проступок з арт. 154 § 1: *Скоця на 9 місяців, Монастирського на 7 місяців, Гриба с. Стефана на 6 місяців, Гриба с. Софрона на 5 місяців.* Проти цього засуду вніс оборонець д-р Іван Максимчук у Старім Самборі апеляцію.

Дня 21. ц. м. відбулась апеляційна розправа у Львові. Обвинувачував прок. Ольберек. 2. 3. і 4-ого обвинуваченого боронили д-р Степан Шухевич і д-р Лев Ганкевич. Оборонець д-р Шухевич у своїй промові закинув, що розправа не виказала, аби обвинувачені були свідомі каригідности вчинку, а далі, що й текст самої пісні не виявляє, що каригідного зробили Білас і Данилишин. Другий оборонець д-р Ганкевич прилучився до виводів д-ра Шухевича і на всякий випадок закинув мильну правну кваліфікацію. В даному випадку може бути мова тільки про проступок з арт. 155 § 1 а не 154 § 1 і підчеркнув, що пісня про Біласа і Данилишина — це нар. фолькльор, як пісні про австр. цісареву Елисавету, архикнязя Рудольфа, царя Миколу II., Стеньку Разіна, Яносіка, Довбуша і Кармелюка: тих пісень не можна підтягати під санкцію параграфів карного закону. Прокуратор Ольберек у своїй відповіди зазначив, що щодо фолькльору, то всі ці пісні належать до далекої минувшини, а пісня про Біласа і Данилишина — це пісня нова і тому не можна боронитись несвідомостю ролі Біласа й Данилишина. Натомість не противився зміні правної кваліфікації. По півгодинній нараді орікаючий суддя Витушинський оголосив вирок, яким затвердив вирок І. інстанції, признаючи слушність усім мотивам І. вироку. Оборонець д-р Шухевич заповів касацію іменем усіх трьох обвинувачених.

„ПЕРЕЖИЛИ МИ ПАНЩИНУ"...

Дня 14. 7. ц. р. відбулася в окружному суді в Бережанах карна розправа проти *о. Івана Гармотія*, старенького пароха в Стриганцях, який відповідав за проступок „оказиваня нехенці і лекцеваженя паньства польского" тим, що в часі Великодних Свят у своїй святочній проповіді нібито сказав: „...Пережили ми панщину, пережиєм і конституцію". Про це донесла поліція староству в Бережанах, яке орeченням з дня 16. 5. 1934 р. ч. II. кад. 255/34 покарало о. Івана Гармотія *100 зол. грівни або 10 днів арешту.* Підсудний відкликався до суду, перед яким станув особисто. Суд, по вислуханні свідків та промови оборонця д-ра Гриневича з Бережан, увільнив о. Гармотія від вини й кари.

Капна.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

ЮРІЙ ГАССАН.

В Торонто (Канада) 28. червня ц. р. помер Юрій Гассан. Він приїхав до Торонта на весні 1924. р., отже був у Канаді точно десять літ, одначе за той час він став одним з найбільше відомих українців у Канаді. Відомий був передовсім як співак і дириґент. Як такий перебував у Торонто і в Форт Вілям і у Вінніпеґу і в Саскатуні і в Едмонтоні. Що більше, враз в групою танцюристів В. Авраменка він обїхав і фармерські околиці західної Канади як дириґент хору, і хто по го в тім часі чув, то ніколи не забуде його знаменитого „дзррр" в пісні „Орав мужик край дороги". Не забуде його ніхто і з тих, що бували на зїздах у Саскатуні в 1931 р. і в Едмонтоні 1932 р. та одушевлялись гарно вишколеними ним студентськими хорами. І нікому не булоб і на думку прийшло, коли бачив його підчас зїзду в Едмонтоні при кінці 1932 р. в інсценізації „Запорожців, що пишуть лист до султана", що перед ним виступає чоловік смертельно хорий. Бо він уже тоді хорував на страшну недугу, рака печінок, від чого і вмер. Здоровий і сильний з природи, він не піддавався недузі, яка йому докучала, і коли накінець на весні цього року пішов до шпиталю і лікарі отворили йому середину, аби вирізати рака, то лиш подивилися і рану назад зашили. Отже він вже лиш дожидав смерти, котра й спасла його від непотрібних мук.

Небіщик Ю. Гассан не вдоволявся тим, щоб бути лише співаком. Приїхавши до Канади, він, хоча не знав ще англійської мови, вписався до рільничої школи в Ґвельф, недалеко Торонта, при помочі великого словаря писав іспити і здобув степень Б.С.А. в 1931 р. Але тоді вже панувала депресія в повній силі і посади, при якій він міг би використати своє фахове знання, йому не вдалося дістати.

Юрій Гассан був родом з Полтавщини, син учителя є сам був учителем до війни. По демобілізації був вернувся на учительську посаду в місті Луганську, в Катеринославщині, і там захопив його наступ армії Денікіна, до якої його взяли силою. Він утік з армії Денікіна до української армії і зі славною 3-тьою залізною дивізією попав остаточно в табор інтернованих у Каліші. Звідси перейшов до славного хору Кошиця, що обїхав цілу Европу й Америку, в тим хором дістався до Америки, а з розвязанням хору Кошиця перебрався до Канади. Він і спровадив до Канади балетмайстра Авраменка, з котрим був знайомий з табору в Каліші. Щирий українець і заслужений громадський діяч у Канаді, Юрій Гассан залишив по собі найкращу память і глибокий жаль у всіх, що мали приємність його особисто знати. Нехай буде йому земля пером!

*

Гассана похоронили в суботу 30. червня. Тисяча людей брала участь у похороні. Репрезен-

товані були Монтреал, Ріджайна, Гемилтон, Отава. Прийшли численні телеграми і було 25 вінків з різних сторін Канади та Злучених Держав. Вінки несли шкільні діти. Домовину несло на плечах 12 людей одну милю в Українського Народнього Дому до церкви. Хор в 80 голосів робив дуже гарне враження підчас похоронного походу. Похорон відправляли три українські прав. священики: Слюзар, Лещишин і Богатирець. Крім них мали ще промови ген. Сікевич, Марійн Кушікевич і Г. Гузела, а по англійськи Т. Гуменюк. За домовиною їхало 60 автомобілів. Гассана поховали в історичнім козацькім костюмі. Домовина була убрана в канадійський та український прапор. Представник канадійської міліції заграв над могилою „Лест Повст" (Остання позиція). Був це перший у Торонто похорон такого роду.

Д-р ЯКІВ ПОВОРОЗНИК,

емеритований віцепрокуратор у Станиславові помер 21. липня 1934 р. у 56 році життя. Похорон відбувся 23. липня в Станиславові.

——o——

Дописи.

БУЧАЧЧИНА.

Освітнє життя в язловецькій окрузі. Язловецька округа бучацького повіту довший час під просвітянсько-культурним оглядом стояла позаду інших округ. Щойно в останніх часах відносини значно покращали. І так читальня в Передмістю Язловецькім тепер гарно розвивається, діловодство належно упорядковане і вправно ведене, аматорський гурток при читальні дає часто вистави не тільки у себе, але й у сусідніх селах. У звязку з акцією поширення книжки закупила читальня у філії в Бучачі книжок на квоту 216·85 зол. Словом: читальня в Передмістю є тепер одною із взразкових читалень буч. філіяльної округи. Так само, хоча дещо слабше, розвивається і кооператива в селі. Оживилася дещо і праця в читальні „Просвіти" у Броварах, яка дотепер не проявляла майже ніякої діяльности. Останніми часами налагоджено належно діловодство, а також приступлено до будови власної домівки. Виділ читальні придбав уже площу під будову, каміння та дещо готівки (ок. 800 зол.). Тепер чекають на затвердження плану будови і є надія, що під зиму праця біля будови дому буде в повнім розгарі. У звязку з акцією поширення книжки загальні збори читальні порішили закупити книжки до бібліотеки читальні за квоту 100 зол. Також читальня в місті Язлівці дещо оживила свою діяльність, хоча їй ще далеко до того, що вона моглаб і повиннаб зробити. При читальні працює аматорський гурток. Читальня закупила у філії „Просвіти" в Бучачі книжок до бібліотеки за квоту 154·45 золотих.

——o——

СПОРТ.

МИСТЕЦТВА У. С. С.

Тризуб — Сокіл (Бібрка) 1 : 1 (1 : 1).

Сензація! Тризуб ремісував у себе дома зі слабою дружиною з Бібрки. Змагання ці були для Тризуба дуже важні тим, що рішали про те, хто добуде весняне мистецтво Львівщини. Тризубові треба було виграти найменше 3 : 0, щоби висунутися кращим відношенням воріт на перше місце. Сокіл від останнього виступу у Львові значно поправився. Напад Тризуба ніяк не міг дати собі ради з обороною і помічю Сокола. Гра на низькому рівні з причини розмоклого грища. Суддя п. Процінський.

Тризуб II. — Чорноморці II. 5 : 0 (3 : 0).

Товариські змагання резерв принесли заслужену перемогу Тризубові. Чорноморці безнадійні. Суддя п. Слива.

У. Р. С. К. — Сокіл IV. 3 : 1.

Тов. змагання Сокіл грав у 9-ку, а У. Р. С. К. з 5-запасними. Ввесь час перевага У. Р. С. К-у.

Кінцева табелька II. групи за мистецтво Львівщини

1) Чорноморці 4 гри, 6 доб. п., 2 стр. п., в. в. 13 : 6.
2) Тризуб 4 гри, 5 доб. п., 3 стр. п., в. в. 8 : 5.
3) Сокіл III. 4 гри, 4 доб. п., 4 стр. п., в. в. 9 : 14.
4) Сокіл (Бібрка) 4 гри, 3 доб. п., 5 стр. п., в. в. 7 : 8.
5) Дніпро (Винники) 4 гри, 2 доб. п., 6 стр. п., в. в. 8 : 10

СПОРТОВЕ ЖИТТЯ У КРАЮ.

Делятин, 15 VII. Сокіл (Коломия) — Прут 10 : 1 (7 : 1).

Відплатні змагання між цими дружинами покінчились цим разом високою програною Пруту, в якому слабо грала оборона, а ще слабше воротар. Назагал гра доволі жива й цікава. В обох дружинах добре грали напади, при чім у Соколі вирізнився Зощук.

Борислав. Скала (Стрий) — Ропник 2 : 0 (0 : 0).

Гра велась на розмоклім грищі й через те втратила багато на вартости. До цих змагань виступив Ропник у повному складі (у противенстві до попередніх змагань) і ставив своєму грізному суперникові твердий опір. Скала щойно в другій частині зуміла запевнити собі перемогу. Суддював безсторонньо п. М. Цяк.

Годиться тут зазначити, що стараннями Ропника зорганізовано в Соколі у Мразниці спортову секцію, яка в найближчому році приступить до будови власного грища. Також у Тустановичах біля Борислава організується спортова секція.

Калуш, 7. VII. Чайка — Сокіл (Богородчани) 1 : 1.

Вислід відповідає ходові гри. Сокіл виступив скріплений Якубчуком (б. грач Пролому) і хоч грав амбітно, не міг запевнити собі перемоги. На змаганнях Сокола слідне було змучення довгою їздою на фірах. Суддя п. Клюнь д. добрий.

Павелче, 8. VII. III. Сокіл (Станиславів) — Сокіл 7 : 3.

Сильна перевага III. Сокола. Павелче добуває ворота з ненадійних, небезпечних випадів.

Павелче, 12. VII. Чайка (Калуш) Сокіл 4 : 1.

Перевага Чайки. Гра на низькому рівні. Суддя п. Клюнь.

Товмач, 12. VII. Чайка (Товмач) — III. Сокіл (Станиславів) 5 : 1.

Чайка, змінена новими копунами, виграла заслужено і є тепер грізним суперником для всіх станисл. дружин.

Товмач, 15. VII. Чайка — У. С. К. (Станиславів) 4 : 3 (2 : 1).

Мистецькі змагання Несподіванка! У. С. К., здавалосяб, певний кандидат на мистця, програв уже другі виїздні змагання і в додатку заслужено. В нападі його вдоволив тільки Попель, який здобув усі троє воріт. Поміч та оборона слабші, як звичайно. Дружина господарів вирівняна в усіх лініях. Найкращий Жеребецький. Суддя п. Клюнь.

Вовчинець 12. і 15. VII. Сокіл III/II — Каменярі (Вовчинець) 6 : 0 і 2 : 1.

Товариські змагання. На перших змаганнях вовчинецька дружина виступала скріплена грачами зі сусідніх сіл і програла 6 : 0, натомість у других змаганнях, до яких виступила тільки зі своїми власними грачами, осягнула дуже добрий вислід.

Богородчани 15. VII. Сокіл — Буревій (Пасічна) 2 : 0 (1 : 0).

Сокіл — дружина вирівняна і своєму грищі грізна для всіх противників. Ворота для Сокола добув Семенів і Гордій (з карного). Публики на цих змаганнях доволі багато, але її поведінка нижче критики. Суддював п. Андрухович.

Тернопіль. Поділля — Кресовяци (Збараж) 3 : 0.

Змагання за мистецтво Б-кляси ЛЗОПН. Заслужена перемога української одинадцятки, що перевищала свого противника під кожним оглядом. Суддя п. Врук.

Дрогобич. Тур — Підгіря 3 : 0 (1 : 0).

Змагання за мистецтво Ц-кляси. Українська дружина не встоялась перед сильним напором противника, що крім 3 стрілених ґолів не вмів використати ще й 2 карних.

Ходорів. У. С. Т. — Ропник (Борислав) 7 : 0 (2 : 0).

Змагання за мист. У. С. С. У. С. Т. на ціле небо краще від Ропника. Суддя п. Ґрубський.

Ходорів. У. С. Т. — Цукроварня II. 3 : 3 (2 : 2).

Змагання товариські. Гра тяжка з причини розмоклого грища. Суддя п. Завіша.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Великий Міський Театр
Нечинний з причини ферій.

Театр Рімнородностей.
Нечинний з причини ферій.

Кіна.

АПОЛЬО: „Життя є гарне".
АТЛЯНТИК: „Буритель".
ВАНДА: „Жінка з Монтекарльо".
КАСІНО: „Зорі Бродвею".
КОЛІСЕЙ: Нечинне.
КОПЕРНИК: „Чібі" (віденська комедія), „Баль білих діжечок" (із Містенгет), Барту в Польщі.
МАРУСЕНЬКА: „Романс Маньки Ґрешної", ревія „Львів-Монте Карльо".
МІРАЖ: „Пат і Паташон серед пенсіонарок", „Цілунок засудженого".
МУЗА: „Платинова бльондинка".
ПАН: „Велика княжна Олександра", „Шпіон у масці".
ПАЛЯС: „Пепінка Райнгольцова."
ПАСАЖ: „Червоний діявол", ревія „Тітка Теофіля".
СВІТ: „Порт Сан-Дієго", „Заборонена мельодія".
СОНЦЕ: „Теодозія Севастополь" і ревія.
СТИЛЕВЕ: „У слідчій службі" та ревія.
ХИМЕРА: „Газард життя".
УТІХА: „Сховайте ваші смутки" та ревія.

Закордонне радіо.

Вівторок, 24. липня 1934.

Відень (506,8) 12·00, 13·10 Концерт, 19·30 Оп. музика, 21·45 Фортепян, **Братислава** (298,8) 19·55 Скрипка, 20·40 Музика на гармонії, **Прага** (470,2) 14·00 Шлеські весільні пісні, **Париж** (1649) 22·30 Ганкова музика, **Білгород** (439,8) 12·05, 19·00, 20·00 Спів, музика, **Берлін** (356,7) 18·45 Фортепян, 21·35 Вальси, **Гайльсберг** (291) 22·20 „Норимберські співці" оп. Вагнера, **Кенігсвустергавзен** (1571) 17·30 Шубертові пісні, 19·00 Пісні та поеми, **Букарешт** (365) 18·05 Легка музика, **Будапешт** (549,5) 17·00 Спів, 19·40 Скрипка, **Міляно** (368,6) 13·00 Легка музика, **Рим** (420,8) 20·45 Віольончелевий ресіталь.

Середа, 25. липня 1934.

Відень (506,8) 12·00, 19·30 Концерт, 17·55 Бахові пісні (Ріль, альт), 23·00 Джезова орхестра, спів (Петров), **Братислава** (298,8) 12·30 Концерт, **Брно** (325,4) 17·45 Весела німецька авдиція для дітей, 18·30 Пісні, **Прага** (470,2) 16·40, 21·00 Концерт, **Париж** (1649) 20·40 „Пімста лилика" оп. Й. Штравса, **Білгород** (429,8) 19·30 Популярні мельодії, **Берлін** (356,7) 16·00 Концерт, 19·20 Нар. пісоньки, **Кенігсвустергавзен** (1571) 11·30 Пять дуетів на сопран і альт, **Будапешт** (549,5) 12·05, 22·35 23·15 Циг. музика, 19·30 Популярні мад. арії, **Міляно** (368,6) 11·30 Легка музика, 17·10 Камер. музика, 21·30 Симф. концерт, **Рим** (420,8) 13·05 Легка музика, 20·45 „Ернані" муз. пєса Вердія.

Львівське радіо.

Вівторок, 24. липня 1934.

6·30—7·25 Ранішня авдиція, 11·57 Сигн. часу, 12·03 Метеорольоґ. вістки, 12·05 Огляд преси 12·10 Легка музика, 13·00 Полудневий денник, 13·05 Авд. для дітей та молоді „Нещастя Христіяна", Пісоньки, 13·20 Славні віольончелісти (гр. пл.), 13·55 З ринку праці, 14·00 Експортові вістки, 14·05 Збіжева біржа, 16·00 Легкі твори на фортепян, 16·20 Концерт, 17·00 Скринька ПКО, 17·15 Популярний концерт симф. орхестри, 18·00 Про консервацію мешк. будинків, 18·15 Камер. концерт, 18·45 Автом ск. Карпатами та Поділлям, 19·00 Всячина, 19·15 Мандоліністи та саксофон (гр. пл.), 19·50, 19·15 Спортові вістки, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Відч. „Львовянин амбасадором китайської цісаревн", 20·12 Трансм. з Варшави: „Новочасна жінка" оп. Ґільберта; в перерві Веч. денник, Поетичні рецитації Каз. Тетмаєра, 22·15 Пятнадцять хвилин у глибинах озер і рік. 22·30 Танкова музика.

Середа, 25. липня 1934.

6·30—7·25 Ранішня авдиція, 11·57 Сигн. часу, 12·03 Метеорольоґічні вістки, 12·10 Симф. музика з гр. пл., 13·00 Полудневий денник, 13·05 Концерт, 14·00 Вістки про експорт, 14·05 Збіжева біржа, комунікати, 16·00 Ярощі в екстракті, мікроревія, 16·40 Ґрамофонові плити, 17·00 Для дітей: „Що робить природник, як падуть дощі?", 17·15 Концерт (кларнет, фортепян), 17·35 Скрипка, 18·00 Книжка та знання, 18·15 Пісоньки (з гр. пл.), 18·45 Про культуру будня, 19·05 Всячина, 19·15 Легка музика (гр. пл.), 19·35 Спів (Тарнава, бас), 19·50, 19·55 Спортові вістки, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Актуальний фейлетон, 20·12 Концерт мандоліністів, хор, 20·50 Веч. денник, 21·02 Львівські леґіони, 21·12 Пісні (Ол. Лісовська) в супр. фортепяну, 21·30 Фортепян, 22·10 Літ. фейлетон „Спогад", 22·25 Гостина мікрофону в Біґдульських, 23·05 Авд. для учасників польської полярної виправи.

БІРЖА.

ГРОШІ

Долар у Львові в приватних оборотах 5·27 1/2 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·71, Париж 34·91, Берлін 206·75, Цюріх 172·60, Амстердам 358·25, Прага 21·99, Міляно 45·44, Нюйорк кабель 5·29 7/8, Нюйорк чеки 5·29 5/8.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 23. липня п. р. кооперативам платив за:

1 к.	десер. масла	2·10 зол.
1 л.	молока	0·14 „
1 л.	сметани	0·60 „
1 к.	яєць	2·25 „

Тенденція на масло і молоко, вдержана, сметану звишкова, на яйця слаба.

Маслосоюз повідомляє, що від 24. липня п. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові (вул. Б. Ґловацького 23):

Курята	(пара курят важить не менше як 1·50 кг.) за 1 кг.	0·90	зол.
Кури	I кляса „	0·80	„
„	II „ „	0·60	„

Тенденція спокійна.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

СПОРТОВІ МУЖЕСЬКІ СОРОЧКИ можна найдешевше набути в кооперативі „Пласт", вул. Сикстуська 29. 45 4—6

ПОМІДОРИ, БАКЛАЖАНИ, МЕЛЬОНИ продає. інж. Б. Попович, Львів, Руська 20. Ціни гуртові. 70 1—1

3-КІМНАТНЕ МЕШКАННЯ, повний комфорт, Генінґа 24, партер, до винайму. 71 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

Д-р Бабій Володимир
ВЕРНУВСЯ 73 1—2
і ординує як досі від 9—1 і 3—6,
Львів, вул. Гетманська 8/II. пов.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Сьогодні відчинено нову станицю, що влаштовує кімнатні обстанови, під фірмою

„WNĘTRZA STYLOWE"
ВУЛ. КЛЕМЕНТИНИ ТАНСЬКО
(напроти каварні Жоржа)

і поручає новочасні й античні меблі по дуже низьких цінах. 72 1—2

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . зол. 0.35
1 „ одношпальтовий в тексті і новинках „ 0·60
„ на першій сторінці . „ 0·80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . . . „ 0·10
шукаючі праці . . . . „ 0·07
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . зол. 450·—
„ „ 1/2 . . . . . „ 250·—
„ „ 1/4 . . . . . „ 130·—
„ „ 1/8 . . . . . „ 70·—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів. Ринок 10.